

Jaarverslag 2021

Stichting Mandioca

Verantwoording activiteiten 2021
en plannen voor 2022

Schipluiden, april 2022

*Een korte ontmoeting met een
dwergzijdeaapje (Cebuella pygmaea)
tijdens een bezoek aan een van de
wetlands in Leticia, mei 2021. Het
kleinste apensoort van Zuid-Amerika*

Introductie

In 2021 heeft Stichting Mandioca in samenwerking met de Colombiaanse partnerorganisatie Fundación Grupo Proa en de Nationale Universiteit van Colombië zich hoofdzakelijk gericht op de voorbereiding en uitvoering van twee projecten: 1) Versterken van de vissersorganisatie TIKA; en 2) Sociale toe-eigening van de wetlands in en rondom Leticia. Er stond meer in de planning maar door de nasleep van het coronavirus liepen de zaken langzamer dan verwacht. 2021 voelde als het ware als een nieuw begin waarin alles weer langzaam opgang begon te komen.

In dit verslag wordt eerst een korte beschrijving gegeven over de Stichting en haar partnerorganisatie Fundación Grupo Proa. Vervolgens wordt nader ingegaan op de eerder genoemde projecten, doelen, activiteiten en behaalde resultaten van 2021 gevolgd door het financiële jaaroverzicht.

Tenslotte worden de concrete plannen uiteengezet voor 2022. Zo hebben we samen met Fundación Grupo Proa in augustus 2021 aan een projectvoorstel gewerkt waarbij we in feite al onze ervaringen en kennis hebben gebundeld in een nieuw en ambitieus project. Het gaat om een project gericht op het begeleiden en ondersteunen drie van de meest kwetsbare inheemse gemeenschappen waarbij ondernemerschap, natuur en vogeltoerisme, traditionele kennis en samenwerking met andere actoren centraal staat.

Dit voorstel hebben we in augustus 2021 via Fundación Grupo Proa ingediend bij het Norwegian Human Right Fund in Bogotá. Na de verschillende selectie ronde met succes te hebben doorlopen is dit project begin 2022 goedgekeurd. De uitdaging voor Stichting Mandioca is om de begroting rond te krijgen om zo het succes van het project zeker te stellen.

In dit verslag wordt eerst een korte beschrijving gegeven over de Stichting en haar partnerorganisatie Fundación Grupo Proa. Vervolgens wordt nader ingegaan op de eerder genoemde projecten, doelen, activiteiten en behaalde resultaten van 2020 gevolgd door het financiële jaaroverzicht van het afgelopen jaar. Tenslotte worden de concrete plannen uiteengezet voor 2021.

De projecten en activiteiten die we met Fundación Grupo Proa sinds 2013 hebben uitgevoerd, zijn ontstaan vanuit het idee de lokale inheemse bevolking in het zuiden van het Colombiaanse Amazone gebied te begeleiden en ondersteunen in het bewerkstelligen van hun projecties en plannen. Zogezegd de behoeften om de door hun geconstateerde problemen het hoofd te kunnen bieden. Deze behoeften zijn door de inheemsen gemeenschappen en autoriteiten beschreven in de zogenaamde Planes de Vida – lange termijn plannen.

De belangrijkste punten hierin zijn:

- herstel van traditionele en ancestrale kennis,
- herstel van cultuur en culturele vorming,
- herstel, bescherming en duurzaam beheer van de natuur,
- ontwikkeling van een eigen-onderwijs-model,
- het creëren van alternatieve inkomstenbronnen binnen de gemeenschappen.

Essentieel in onze aanpak is de lokale bevolking direct te betrekken bij het uitdenken van de plannen, de voorstellen, de voorbereiding, uitvoering én de voortgang van de projecten. Door deze manier van werken hebben we op diverse vlakken een verschil kunnen maken met de inheemse initiatieven en processen die we tot dusver hebben ondersteund en begeleid.

Stichting Mandioca

Stichting Mandioca is op maandag 15 oktober 2007 opgericht met als doel kleinschalige ontwikkelingsprojecten en initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan het verbeteren van de levensomstandigheden en de woon- en leefgebieden van mensen in rurale gebieden. De projecten hebben voornamelijk betrekking op voedselvoorziening, gezondheid, onderwijs en cultuur- en natuurbehoud.

Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)

Sinds 1 januari 2008 staat Stichting Mandioca geregistreerd bij de belastingdienst als een Algemeen Nut Beogende Instelling. Voor meer informatie over de ANBI status, zie www.belastingdienst.nl

Contact en informatie

Stichting Mandioca
Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)
Breeweg 8 | 2636 EB | Schipluiden
Contactpersoon: Kees van Vliet
TEL: 0031 (0)15 3808260 of 0057 320 2818591
Email: info@stichtingmandioca.org
Website: stichtingmandioca.org
Reg. nr. Kamer van Koophandel: 27306638
Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden
Identificatienummer (RSIN): 818571044

BANKGEGEVENS

NL23RABO0138362963
T.n.v. Stichting Mandioca, Delft

Partnerorganisatie

Fundación grupo proa

Om de werkzaamheden in Colombia meer draagvlak en daadkracht te geven op lokaal, regionaal en nationaal niveau is een samenwerkingsverband aangegaan met de Colombiaanse stichting Fundación Grupo Proa. Dit is een stichting zonder winstoogmerk en heeft als doel het ondersteunen en bevorderen van initiatieven gericht op sociale, economische en ecologische duurzaamheid. De stichting is in april 2013 opgericht door vijf personen waar van er drie reeds meerdere jaren werkervaring hebben in de projectgebieden, waaronder Kees van Vliet en Camila Pérez. Een ander lid en goede vriend van ons, Edgar Prieto, is ook helaas tengevolge van Covid-19 overleden.

Tijdens een van de monitoring en surveillance activiteiten van de vissersorganisatie TIKA in het Yahuaraca merengebied.

TIKA - Inheemse vissers die zich gezamenlijk inzetten ter bescherming van het Yahuaraca merengebied

Het beschermen van de natuur, het herstellen van de visstanden en zodoende het welzijn zekerstellen van de inheemse vissers en hun families is het hoofddoel van TIKA *Organización de los Pescadores Artesanales de las 7 comunidades de Yahuaraca*.

Gedurende de afgelopen tientallen jaren is het Yahuaraca gebied overbevist geraakt door de toenemende vraag naar commerciële vissoorten en het gebruik van moderne netten. Met als gevolg een afname van de maat, diversiteit en populaties van de vissen. Een serieus probleem, niet alleen qua afname van de biodiversiteit en de degradatie van het ecosysteem, maar ook voor de inheemse bevolking die grotendeels afhankelijk zijn van vis als voornaamste bron van proteïne in hun dagelijkse dieet.

Als antwoord op deze omstandigheden en negatieve vooruitzichten, namen in 2011 115 vissers van de zeven inheemse gemeenschappen het initiatief TIKA op te richten. Na het opstellen van hun *fishery agreements* hebben zij door de jaren heen met ups en downs controles en monitoring-activiteiten uitgevoerd. Behalve controles en monitoring-activiteiten zijn hun *fishery agreements* in 2016 vastgelegd in de resolutie Yahuaraca-No.-1784-2 door de Colombiaanse overheid. Ondanks deze resolutie en de eerdere monitoring activiteiten blijkt de vispopulatie toch achteruit te zijn gegaan.

Vele vissers, leden en niet leden van TIKA bleken zich niet aan regels te houden. Iets leek er dus niet goed te werken. Zodoende hebben we begin 2019 samen met de partnerorganisatie Fundación Grupo Proa besloten dit belangrijke initiatief te begeleiden om zo de monitoring activiteiten te verbeteren, de visovereenkomsten te reviseren en met name de organisatie te versterken.

Ondanks het coronavirus en de verschillende lockdown perioden hebben we in 2020 een klein maar mooi project uit kunnen voeren gericht op het geven van voorlichting en natuur- en milieu-educatie binnen hun eigen families, gemeenschappen, scholen en voor andere betrokkenen. Dit project staat in meer detail beschreven in het jaarverslag van 2020.

Resultaten 2021

Versterken van TIKA

Vanwege de goede projectresultaten met TIKA in 2019 hebben we gedurende de verschillende lockdown perioden van het coronavirus samen met de Colombiaanse partnerorganisatie Fundación Grupo Proa alsook met de Nationale Universiteit van Colombia tijd gestoken in het schrijven van voorstellen gericht op het verder ondersteunen en begeleiden van TIKA aan twee Colombiaanse fondsen.

Het voorstel gericht aan het Solidariteits-Fonds van de Nationale Universiteit van Colombia (UNAL) waar wij net als Fundación Grupo Proa al jaren mee samen werken, was eind 2020 goedgekeurd voor een bedrag van 50.000.000 Colombiaanse pesos, gelijk aan ongeveer 12.000 euro. De resultaten hieronder beschreven zijn gerelateerd aan dit projectvoorstel. Maar eerst een korte toelichting op de voortgang van een ander voorstel.

Het andere voorstel, tevens ingediend door de UNAL was gericht aan Visión Amazonia, een nationaal fonds van het Colombiaanse Ministerie van Natuur en Milieu, gefinancierd door Noorwegen, Duitsland en Groot-Brittannië. Dit was in mei 2021 goedgekeurd voor een bedrag van 300.000.000 Colombiaanse pesos (ongeveer 75.000 euro) maar kon door administratieve belemmeringen tussen de UNAL en Visión Amazonia niet worden uitgevoerd in 2021. Door deze onvoorziene vertraging heeft Stichting Mandioca ook enkele activiteiten niet uit kunnen voeren. Waaronder het aanschaffen van 5 cataguas voor de organisatie TIKA. Deze 5 boomstammen zijn nodig voor het realiseren van een platform met een klein berghok in een van de centraal gelegen beschermde meren waar specifieke regels gelden. Omdat men deze boomstammen niet in Colombia kan kopen maar wel in Perú, kunnen deze niet worden gefinancierd vanuit de fondsen van Visión Amazonia. Zodoende heeft Stichting Mandioca al in 2020 en 2021 toegekend de aanschaf van deze 5 cataguas voor haar rekening te nemen. Echter, door de vertraging van het project hebben we gewacht met het aanschaffen ervan tot mei 2022, op het moment dat het project groen licht heeft gekregen.

Specifieke doelstellingen en uitgevoerde activiteiten

1. Versterken van TIKA in het uitvoeren van gemeenschappelijk en biologisch monitoren.

- Training in monitoring, controle en surveillance de meren en overstromingsbossen voor de coördinatoren van de 7 gemeenschappen met als onderwerpen: community monitoring, biologische monitoring, toepassen in het veld en tot slot de evaluatie en certificering.
- Training in monitoring, controle en surveillance van de meren en overstromingsbossen *onder leiding van de coördinatoren* voor vissers met de functie als monitor binnen de organisatie TIKA. Met dezelfde onderwerpen als in de vorige training.
- Basiscursus in het gebruik van computers voor het verwerken en toepassen van gegevens van de gemeenschaps- en biologische monitoring activiteiten met betrekking tot de visserij en het natuurbeheer. Alsook ten gunste van de zelfsturing van de organisatie.

Voor ieder van deze trainingen is er een document ontwikkeld met daarin de nodige instructies en stappenplannen voor het

uitvoeren van de monitoring activiteiten als ook het verwerken van de gegevens.

Doelstelling 2. Versterken en vergroten van het draagvlak van het overkoepelende doel van TIKa onder de leden als ook niet leden.

Gedurende het hele project zijn er permanente bijeenkomsten gehouden (op zijn minst 13) om het organisatiesysteem van TIKa op het gebied van zelfsturing, visserij en natuurbeheer te versterken door de communautaire visserijovereenkomsten op middellange en lange termijn aan te passen. Evenzo hebben we een geheugenoefening van de organisatie uitgevoerd, met als resultaat een zo compleet mogelijke geschiedschrijving vanaf de eerste activiteiten die hebben geleid tot TIKa in 2011 en vervolgens wat er is gebeurd en gedaan tot vandaag de dag. Dit document blijkt bijzonder nuttig omdat het de historische rechten van de vissers aantoonde binnen het Yahuaraca merengebied.

Daarnaast hebben we een diagnose uitgevoerd m.b.t. de mensen die lid zijn van de organisatie. Dit maakt het mogelijk om de organisatie beter te begeleiden, de rol en het belang van ieder lid binnen de organisatie in kaart te brengen alsook voor het bepalen van bijvoorbeeld een economische erkenning voor het uitvoeren van bepaalde activiteiten.

Tenslotte is er een werkwijze ontwikkeld voor het uitvoeren van zelfevaluatie gericht op de zelfsturing, de visserij en het natuurbeheer. Deze evaluatie methode is gebaseerd op andere succesvolle ervaringen in het Amazone gebied waaronder uit Peru en Brazilië.

Doelstelling 3. Toegankelijk maken van de nodige kennis en middelen ten gunste van zelfsturing en voor het adequaat uitvoeren van de monitoring en surveillance activiteiten.

Op een coöperatieve manier en rekening houdend met de behoeften van de vissersorganisatie en de behaalde resultaten uit de vorige twee specifieke doelstellingen, hebben we een Tool Box ontwikkeld. Deze Tool Box bevat alle belangrijke en zo compleet mogelijke informatie en documenten om een goed functioneren van de organisatie mogelijk te maken alsook voor het uitvoeren van de monitoring activiteiten. Deze Box is aan ieder van de actieve leden overhandigd en gepresenteerd en uitgelegd aan de gemeenschapsleiders.

Tenslotte, ter aanvulling van de Tool Box en ter ondersteuning van de monitoring en surveillance activiteiten hebben we een gids ontwikkeld en uitgeprint met daarin: een foto en korte beschrijving van de 38 meest geviste vissoorten, belangrijke gegevens voor het uitvoeren van de monitoring activiteiten zoals

de standaard maat, minimum vangmaat en reproductie maanden.

Conclusie

Het project werd voltooid en gesocialiseerd met de organisatie en haar gemeenschappen. Alle producten, activiteiten en rapporten zijn een voorbeeld van verschillende acties die, door middel van samenwerking, gezamenlijke en ondersteunende werkzaamheden tussen verschillende organisaties, wijzen op twee relevante kwesties voor territoriale ontwikkeling: het behoud van biodiversiteit en strategische ecosystemen, evenals het welzijn van de inheemse gemeenschappen die in het Amazonegebied leven.

Sociale toe-eigening van de wetlands in Leticia

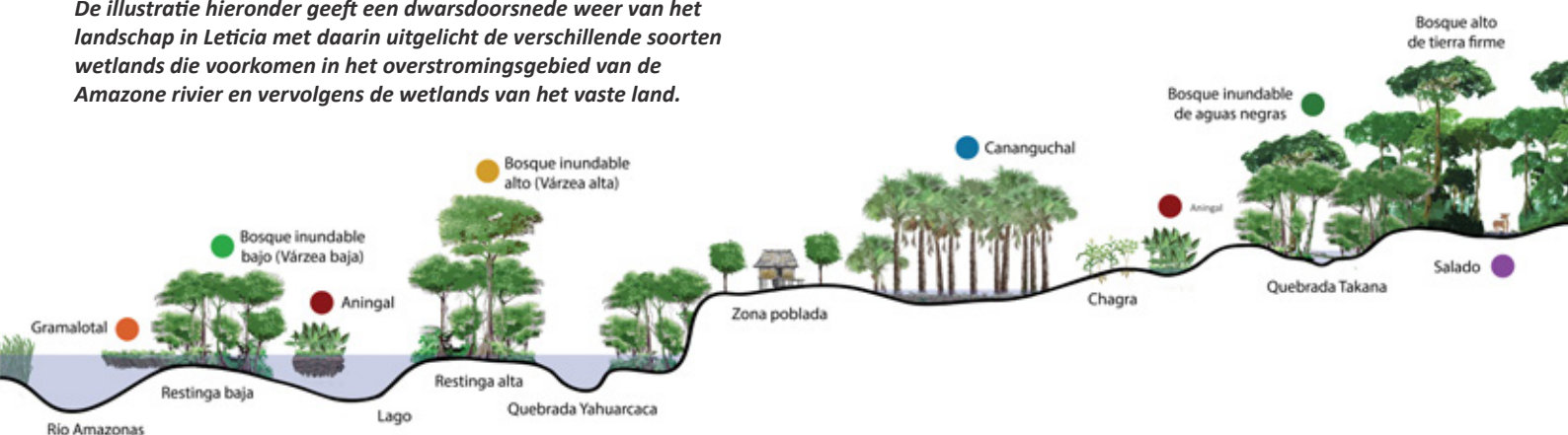
In samenwerking met Colombiaanse partnerorganisatie en de geallieerde partij de Nationale Universiteit van Colombia (UNAL) hebben we in 2021 dit project uit kunnen voeren. Alhoewel het project gepland stond voor 2020 kon dit destijds niet worden uitgevoerd door het coronavirus. Stichting Mandioca heeft behalve bij de uitvoering van dit project ook financieel gezien een kleine bijdrage geleverd van ongeveer 2.000 euro. Het overgrote deel van de fondsen waren afkomstig van de UNAL met een bedrag van 57.000.000 Colombiaanse pesos, ongeveer 14.000 euro.

Het doel van dit project was om de ecologische status van de wetlands in de stedelijke en voorstedelijke gebieden van de Leticia in kaart te brengen, en vervolgens deze informatie te verwerken in een lesplan en deze toe te passen binnen het lokale onderwijs. Dit lesplan hebben we gebaseerd op het inheems pedagogisch leermodel dat we in 2015 hebben ontwikkeld en toegepast op verschillende scholen in 2015, 2016 en 2017.

Het landschap in en rond het stadje Leticia wordt gekenmerkt door de vele verschillende soorten en grote hoeveelheid aan wetlands. Door de bevolkingstoename en niet geplande uitbreiding van de stad zijn veel van deze wetlands omgevormd of aangetast. Om de huidige toestand van deze waardevolle ecosystemen te kennen, hebben we in eerste instantie samen met lokale mensen in totaal 10 wetlands bezocht in het stedelijke gebied en 16 in het voorstedelijke gebied. Zo is er van elk van de 26 wetlands informatie verzameld over de waterkwaliteit, de aanwezige flora en de bijbehorende fauna. Daarnaast zijn er ook 100 enquêtes uitgevoerd onder inwoners van beide gebieden.

Als gevolg hiervan zijn zeven soorten wetlands gedefinieerd volgens de nationale classificatie die in 2019 is gepubliceerd; wildwaterrivieren met hoge vruchtbaarheid, zwartwaterrivieren

De illustratie hieronder geeft een dwarsdoorsnede weer van het landschap in Leticia met daarin uitgelicht de verschillende soorten wetlands die voorkomen in het overstromingsgebied van de Amazone rivier en vervolgens de wetlands van het vaste land.

met lage vruchtbaarheid, begroeide wetlands (cananguchales en aningales), wetlands met gevarieerde vegetatie, wetlands zonder vegetatie door invoer van zout grondwater. Deze plaatsen worden in het Amazone gebied 'salados' genoemd of in het engels 'mineral licks' of 'salt licks'. Dit zoute water is afkomstig van diepere grondlagen die gevormd miljoenen jaren geleden gevormd zijn toen dit deel van het Amazone gezien zee was.

Uit de enquêtes bleek dat bijna 92% van de respondenten van mening is dat de wetlands in het stedelijke gebied erg aangetast zijn en meer dan 80% noemt verontreiniging door vast afval en het lozen van huishoudelijk afvalwater als de belangrijkste factoren van deze achteruitgang.

De stedelijke wetlands hebben al hun watervoorziening verloren, terwijl de voorstedelijke gebieden nog steeds een deel ervan behouden, wat ons in staat stelt te overwegen hoe belangrijk het is om deze te herstellen voor het mogelijke herstel van sommige wetlands in de stad Leticia.

Met deze resultaten en de integratie van de vissersorganisatie TIKa, de gemeenschappelijke toerisme organisatie PAINÜ en lokale inheemse mensen met kennis over dit onderwerp, hebben we het lesplan en enkele onderwijsmaterialen kunnen ontwikkelen gebaseerd op de traditionele kennis van 4 verschillende

inheemse groepen (Muinane, Miraña, Tikuna en Cocama) als ook op westerse kennis. Waaronder een poster "Humedales de Leticia" en enkele video's: 1) *Colombia, a country of wetlands*; 2) *Traditional Indigenous Ecological Knowledge of the wetlands of the Colombian Amazon*; 3) *Environmental governance of wetlands in the Amazon, TIKa*.

Samen met de eerder beschreven documentatie van de stadsgeschiedenis van Leticia, hebben we het zelfstudie pilotproject "Van Gramalotal tot cananguchal" ontwikkeld gericht op de docenten van de publieke en privé scholen in Leticia. Deze pilot hebben we een keer kunnen uitvoeren op de school INEM. De materialen hebben we ook overhandigd aan de andere scholen in Leticia. Het is bedoeling van de UNAL om ook andere scholen te begeleiden in het uitvoeren van dit lesplan.

DEFINITIE WETLANDS: Wetland is eigenlijk de Engelse naam voor 'drasland', wat een gebied aanduidt dat zich bevindt op de grens tussen land en water. Over het algemeen zijn het gebieden die op of permanent of op bepaalde momenten onder water staan en dan vervolgens weer droogvallen of drassig blijven; zoals moerassen, meren, overstromingsgebieden van rivieren, ondiepe stukken zee en mangrovebossen.

Deze foto is van een zogenaamde "salado" of mineral lick in het engels. Een salado is het resultaat van de mariene invloed miljoenen jaren terug. Het grondwater dat hier aan de oppervlakte komt heeft een hoog zout gehalte en daarom vooral de grotere zoogdieren maar ook vogels aantrekken die het water en de modder consumeren als essentiële aanvulling op hun dieet. Binnen alle inheemse culturen van het Amazone gebied hebben deze salados een belangrijke betekenis.

Financieel jaaroverzicht Stichting Mandioca 2021

Balans 2021

De balans van 2021 staat op 11.813,77 euro (zie tabel 2 Balans 2020 op de volgende bladzijde). Een deel van dit bedrag is gereserveerd voor de uitvoering van het voorgestelde project Werkgelegenheid en toerisme in de gemeenten Leticia en Puerto Nariño gericht op het ondersteunen en begeleiden van drie inheemse toerisme initiatieven uit kwetsbare inheemse gemeenschappen (zie Plannen 2021).

Een ander deel is gereserveerd onder overige reserve voor het ondersteunen van het project met TIKA, de lokale inheemse vissers organisatie (zie plannen 2021). Zoals weergegeven in Tabel 2 Balans 2021 is de reserve voor de post Beheer en Administratie hoger dan andere jaren om zo in 2022 de kosten te dekken om meer van uit huis te kunnen werken.

Baten en Lasten 2021

BATEN. Zoals blijkt uit de staat van baten en lasten (zie Tabel 3 Baten en Lasten 2021 op de volgende bladzijde) is er in het jaar 2021 een bedrag van 6.399,17 euro binnen gekomen op de rekening van Stichting Mandioca. In het kader van het meerjarige samenwerkingsverband van Stichting Mandioca met Kringloopwinkel de Wisselbeker uit Nootdorp heeft de Stichting

net als vorig jaar 5.000 euro ontvangen. Daarnaast heeft de Stichting verschillende donaties ontvangen van een kerkelijke instelling uit Schipluiden alsook particuliere donaties.

LASTEN. De lasten van de Stichting in 2021 waren 6.591,28 euro. Het overgrote deel hiervan is gebruikt ter uitvoering van de twee projecten beschreven in de sectie Resultaten 2021 van dit jaarverslag. Tabel 1 geeft een overzicht van de uitgaven in Nederland en Colombia van het jaar 2021.

OPMERKING: Gemiddelde wisselkoers van 1 euro = 4.098,39 Colombiaanse pesos (gemiddelde koers van de geldopnames in 2021 in Colombia).

Tabel 1. Overzicht uitgaven 2021

STICHTING MANDIOCA	OVERZICHT UITGAVEN 2021			
	X	Y	Z	K (X+Y)
RUBRIEK	UITGAVEN NL Euro	UITGAVEN CO Euro	UITGAVEN CO Colombiaanse Pesos	UITGAVEN TOTAAL Euro
A. Materiaal	€ -	€ 543,69	\$2.228.250	€ 543,69
A. Uitrusting en apparaten	€ -	€ 530,18	\$ 2.172.900	€ 530,18
A. Schrijf- en tekenbehoeften	€ -	€ 13,51	\$ 55.350	€ 13,51
B. Acommodatie, eten e.a. onkosten	€ -	€ 758,83	\$3.110.000	€ 758,83
B. Eten en drinken o.a.	€ -	€ 85,40	\$ 350.000	€ 85,40
B. Werkplek en acommodatie	€ -	€ 673,44	\$2.760.000	€ 673,44
C. Transport en reiskosten	€ -	€ 50,02	\$205.000	€ 50,02
C. Transport-fluviaal	€ -	€ 41,48	\$ 170.000	€ 41,48
C. Transport-land	€ -	€ 8,54	\$ 35.000	€ 8,54
C. Transport-lucht	€ -	€ -	\$-	€ -
D. Honoraria	€ -	€ 4.513,97	\$18.500.000	€ 4.513,97
D. Honoraria-uitvoering	€ -	€ 3.537,97	\$14.500.000	€ 3.537,97
D. Honoraria-lokaal	€ -	€ 975,99	\$4.000.000	€ 975,99
D. Honoraria-vrijwilliger	€ -	€ -	\$-	€ -
E. Administratie en communicatie	€ 313,63	€ 411,14	\$1.685.000	€ 724,77
E. Administratie	€ 213,64	€ -	\$-	€ 213,64
E. Communicatie	€ 99,99	€ 411,14	\$ 1.685.000	€ 511,13
F. Onvoorziene kosten	€ -	€ -	\$-	€ -
K. Debetrente	€ -	€ -	\$-	€ -
TOTAAL	€ 313,63	€ 6.277,65	€ 25.728.250,00	€ 6.591,28

Tabel 2. Balans 2021

STICHTING MANDIOCA - BALANS	2017	2018	2019	2020	2021
ACTIVA	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2020	31/12/2021
Kortlopende vorderingen	-	-	€ 43,49	€ 43,49	-
Liquide middelen					
- Rabo Bedrijfstelerekening	€ 12.119,69	€ 9.721,41	€ 7.722,48	€ 7.723,34	€ 7.724,11
- Rabo Vereningspakket	€ 772,39	€ 1.561,55	€ 5.231,68	€ 4.300,05	€ 4.089,66
TOTAAL ACTIVA	€ 12.892,08	€ 11.282,96	€ 12.997,65	€ 12.066,88	€ 11.813,77
PASSIVA	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2020	31/12/2021
Reserves					
1. Reserve Projecten (TIKA e.a.)	€ 3.400,00	€ 10.000,00	€ 11.276,20	€ 8.666,88	€ 4.000,00
2. Reserve Educación Bora-Casa de Maloka	€ 564,61	-	-	-	-
3. Reserve Avitoerisme Kauré 2e fase	€ 7.732,62	€ 782,96	-	-	-
4. Project werkgelegenheid en toerisme	-	.	.	.	€ 4.176,00
Reserve Beheer en administratiekosten	€ 500,00	€ 500,00	€ 500,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00
Overige reserve	-	-	€ 1.000,00	€ 2.400,00	€ 2.637,77
Kortlopende schulden	€ 694,85	-	€ 221,45	-	-
TOTAAL PASSIVA	€ 12.892,08	€ 11.282,96	€ 12.997,65	€ 12.066,88	€ 11.813,77

Tabel 3. Staat van baten en lasten 2021

STICHTING MANDIOCA - STAAT VAN BATEN EN LASTEN					
A. BATEN	2017	2018	2019	2020	2021
Giften, schenkingen, donaties particulieren	€ 650,00	€ 681,85	€ 1.029,35	€ 800,00	€ 1.398,40
Donaties goede doelen instellingen	€ 12.420,00	€ 5.000,00	€ 10.000,00	€ 9.200,00	€ 5.000,00
Fondsen	-	-	-	-	-
Rentebaten en baten uit beleggingen	€ 11,27	€ 1,72	€ 1,07	€ 0,86	€ 0,77
Overige baten	-	-	-	-	-
A. Totaal Baten	€ 13.081,27	€ 5.683,57	€ 11.030,42	€ 10.000,86	€ 6.399,17
LASTEN	2017	2018	2019	2020	2021
B. BESTEED AAN DE DOELSTELLINGEN					
Structurele en noodhulp (Colombia)	€ 6.041,72	€ 7.369,88	€ 7.955,68	€ 6.235,57	€ 5.322,82
Structurele en noodhulp (Brazilië)	€ 6.041,72	€ 7.369,88	€ 7.955,68	€ 4.200,00	
Aankoop en beheer uitrusting projecten	-	-	€ 1.449,00	€ 281,34	€ 543,69
Voorlichting, educatie, bewustwording	-	-	-	-	-
B. Totaal besteed aan de doelstellingen	€ 6.041,72	€ 7.369,88	€ 9.404,68	€ 10.716,91	€ 5.866,51
C. WERVINGSKOSTEN BATEN					
Werving baten	€ 25,11	-	-	-	-
C. Totaal wervingskosten baten	€ 25,11	-	-	-	-
D. KOSTEN BEHEER EN ADMINISTRATIE	€ 325,73	€ 207,32	€ 234,64	€ 214,58	€ 724,77
E. Som der lasten (B + C + D)	€ 6.392,56	€ 7.577,20	€ 9.639,32	€ 10.931,49	€ 6.591,28
RESULTAAT Baten - Lasten (A - E)	€ 6.688,71	€ -1.893,63	€ 1.391,10	€ -930,63	€ -192,11

Plannen 2022

Project: Werkgelegenheid en natuurtoerisme

Met in het achterhoofd onze succesvolle ervaring met het begeleiden en ondersteunen van het inheemse toerisme initiatief PAINÜ tussen 2013 en 2017, net als de zeer geslaagde ervaringen met het trainen van inheemse gidsen van twee toerisme initiatieven in avitoerisme in 2018 en 2019 hebben we besloten ons weer hierop te richten. Waarom? Omdat is gebleken dat zowel PAINÜ als de twee andere initiatieven, zonder te overdrijven, nog altijd de vruchten plukken van het proces dat zij met ons (Stichting Mandioca en Fundación Grupo Proa) hebben doorlopen in de voorgaande jaren.

Dit keer gaat het om een project dat zich richt op de meest kwetsbare inheemse gemeenschappen in de gemeente Leticia met als doel drie bestaande of beginnende toerisme initiatieven te versterken en begeleiden naar goed zelfstandig functionerende inheemse toerisme organisaties ter verbetering van het sociale en economische welzijn binnen hun gemeenschappen als ook ter bescherming van de natuur.

Specifieke doelen

- 1) het versterken van 3 inheemse toerisme initiatieven op het gebied van organisatie en ondernemerschap;
- 2) het versterken van de traditionele als ook wetenschappelijke kennis omtrent natuur en cultuur;
- 3) het voorbereiden van 3 inheemse toerisme initiatieven in de wereld van het natuurtoerisme waaronder het avitoerisme;
- 4) het bevorderen van een lokaal netwerk van gemeenschappelijke toerisme-initiatieven, touroperators, agencies en lokale en regionale overheidsinstellingen.

Samen met de traditionele autoriteiten van de verschillende inheemse gemeenschappen die in aanmerking komen aldus de criteria, zal het projectteam drie gemeenschappen selecteren die een bestaand toerisme initiatief hebben en zodoende een werkgroep creëren van 4 personen van ieder initiatief. Deze vier met een totaal van 12 zullen capaciteiten en vaardigheden ontwikkelen als ook het versterken van hun traditionele als westerse kennis die relevant zijn voor het creëren en implementeren van natuur- en avitoerisme in hun gemeenschappen en omliggende ecosystemen.

Wat wij willen voorkomen is dat de drie initiatieven zich niet te haastig formaliseren. Het komt namelijk vaak voor dat als er iets nieuws wordt opgestart, wordt geïntroduceerd of met haast een organisatie wordt geformaliseerd, deze vervolgens niet gebruikt wordt, materialen verloren gaan of kwijt raken of de mensen uiteindelijk met administratieve problemen zitten opgezaagd. Hier zijn veel voorbeelden van op lokaal en regionaal niveau, waaronder in eerste instantie de inheemse toerisme organisatie PAINÜ tussen 2011 en 2013.

Wat wij dus voor ogen hebben is dat we aan het eind van deze fase, met een duur van 12 maanden, niet direct te maken hebben met drie initiatieven die staan ingeschreven bij de Colombiaanse Kamer van Koophandel en Belastingdienst. Deze eerste fase heeft als doel de drie initiatieven hier goed op voor te bereiden. Vervolgens, in de loop van de eerste fase en bij aanvang van de tweede fase van het project zal vervolgens gezamenlijk met de initiatieven per initiatief worden gekeken wat de beste optie is, formaliseren of (nog) niet.

Achtergrond informatie

Asociación Intercomunitaria PAINÜ

Een belangrijk onderdeel van Project Yahuaraca was het ondersteunen en begeleiden van de inheemse ecotoerisme organisatie PAINÜ; een samenwerkingsverband van drie Tikuna gemeenschappen opgericht in 2011. Nadat de ecotoerisme organisatie Painü was opgericht deden zich er al snel organisatieproblemen op en interne conflicten. Dit weerhield hun organisatie ervan zichzelf beetje bij beetje op te bouwen. Om dit gemeenschappelijke initiatief te weerhouden van een langzame ondergang is in 2012 met de gemotiveerde leden van de organisatie besloten Painü behalve als partner tevens te ondersteunen als onderdeel van Project Yahuaraca.

In samenwerking met Fundación Grupo Proa hebben met ondersteuning van o.a. CORDAID en het WNF door middel van technische, praktische ondersteuning, één-op-één begeleiding in de periode van juni 2013 tot en met december 2015 erg goede resultaten geboekt en waren de vooruitzichten ook erg positief. In 2016 en 2017 was de begeleiding van onze kant minimaal, zeer praktisch en niet financieel. Tot vandaag de dag werken zij volledig onafhankelijk, ontvangen zij nationale en internationale toeristen, hebben zij hun papierwerk op orde en nemen zij met regelmaat deel aan nationale toerisme beurzen en bijeenkomsten voor ondernemers.

In feite hebben we bij het begeleiden van PAINÜ minimaal geïnvesteerd in economisch kapitaal of materialen. Beetje bij beetje hebben zij met de eerste toeristen ervaringen een economisch kapitaal op kunnen bouwen en zo de organisatie formeel kunnen registreren en vervolgens kunnen investeren in materiaal zoals kano's, reddingsvesten, laarzen, kapmessen, borden, bestek etc. Vanaf dat moment gingen letterlijk de deuren voor hun open. Zo werden zij door het departement, de Kvk en Corpoamazonia (soort Staatsbosbeheer van het Colombiaanse Amazone gebied) uitgenodigd om deel te nemen aan nationale toeristen beurzen, uitwisselingservaringen en conferenties.

Ook hebben zij al een aantal projecten onafhankelijk uitgevoerd met financiering van deze instellingen als ook van Visión Amazonia (een programma van het Colombiaanse Ministerie van Milieu en Duurzame Ontwikkeling gefinancierd door Noorwegen, Duitsland en Groot-Brittannië) waarmee zij bijvoorbeeld onlangs hun organisatie hebben kunnen uitbreiden, jongeren hebben kunnen opleiden als gids, alsook andere gemeenschappen van het Yahuaraca merengebied direct bij de organisatie te betrekken.

Hieronder een kort overzicht op welke vlakken het project destijds Painü heeft ondersteund:

- Vaststellen van activiteiten, diensten en tarieven en ontwerpen van publiciteitsmateriaal.
- Begeleiden in het voorbereiden en uitvoeren van excursies, kano- en wandeltochten (logistiek, planning, veiligheid, communicatie, kennis over de natuur) in lijn met de beginselen van het ecotoerisme.
- Opstellen en plannen van meerdaagse tours en aangaan van allianties met andere inheemse toeristische initiatieven en toeristenbureaus.
- Begeleiden en aanleren van het administreren en boekhouden.
- Leren schrijven van projectvoorstellen.
- Begeleiden van interne vergaderingen en oplossen van interne moeilijkheden/conflicten alsook het oplossen van constitutionele en fiscale aangelegenheden.
- Ontwikkelen van strategieën om het draagvlak binnen de gemeenschappen te versterken.

Selectie van de drie inheemse initiatieven

Voor de selectie van de drie initiatieven gaat onze prioriteit uit naar de meest kwetsbare inheemse gemeenschappen die voldoen aan de volgende criteria:

- Gemeenschappen die (nog) niet erkend worden door het Colombiaanse Ministerie van Binnenlandse Zaken.
- Gemeenschappen die officieel gezien over geen land beschikken en of (nog) geen onderdeel uitmaken van een indianenreservaat.
- Waarvan over het algemeen de bewoners slachtoffer zijn of gevlucht zijn gedurende de afgelopen jaren en decennia voor het gewapende conflict in andere gebieden van de het Colombiaanse Amazone gebied.

Projectgebied en doelgroep

Het project wordt uitgevoerd in de omgeving van Leticia, een kleine stad gelegen in het uiterste zuiden van het departement Amazonas in het Colombiaanse Amazone gebied, grenzend aan Brazilië en Peru.

De omgeving van Leticia heeft uitzonderlijke comparatieve culturele en ecologische voordelen die de mogelijkheid bieden om de lokale ontwikkeling te stimuleren door onder andere natuur- en avitoerisme. Het is een gebied met de aanwezigheid van een strategisch ecosysteem; de Amazone rivier en het oeverlandschap met meren en overstromingsbossen. Waterrijke gebieden zoals het Yahuaraca merengebied in Leticia en Tarapoto bij Puerto Nariño. Deze diversiteit aan aquatische ecosystemen alsook terrestrische ecosystemen heeft geleid tot een enorme rijkdom aan zowel flora als fauna, waaronder tot dusver meer dan 650 vogelsoorten. Daarnaast is het gebied ook de thuisbasis van meer dan 50 inheemse gemeenschappen van verschillende etnische groepen, waaronder voornamelijk Tikuna, Yagua en Kokama maar ook Huitoto, Bora en Yukuna die later in het gebied zijn komen te wonen.

Ten gevolge van het gewapende conflict en andere daaraan verbonden activiteiten in andere gebieden van de Colombiaanse Amazone zijn vele mensen van verschillende inheemse bevolkingsgroepen naar het qua geweld veilige Leticia gekomen

gedurende de afgelopen tientallen jaren, een proces wat nog altijd doorgaat. Mede hierdoor wonen er op het ogenblik mensen die behoren tot meer dan 50 verschillende inheemse bevolkingsgroepen. Enkele van deze groepen bestaan slechts uit één persoon, andere groepen zijn vertegenwoordigd door enkele tientallen, honderden of tot duizenden.

Omdat Leticia van alle andere stadjes in het Colombiaanse Amazone gebied het makkelijkst bereikbaar is en daarnaast erg veilig is in vergelijking met andere gebieden, doen vele nationale als ook internationale toeristen deze plaats aan. In Leticia is het toerisme tussen 2002 en 2015 met van 6.500 tot 79.500 bezoekers meer dan 1.110 % toegenomen.

Aanpak

Dit project moet worden gezien als een eerste fase. Alle processen die Stichting Mandioca in samenwerking met de Colombiaanse partnerorganisaties Fundación Grupo Proa en de UNAL – Amazonia heeft uitgevoerd bestonden namelijk uit verschillende fasen. Dit versterkt namelijk de banden met de doelgroep, bovendien kunnen de activiteiten en strategieën worden aangepast en uitgebreid daar waar nodig is wat uiteindelijk bepalend is voor het succes van het project en bovenal voor het lokale initiatief dat na continue opvolging en begeleiding op eigen benen kan staan. Deze aanpak is mogelijk omdat de projecten in de directe omgeving van Leticia en het buurstadje Puerto Nariño worden uitgevoerd. De betrokkenheid van onze kant als ook de mogelijkheid om relatief makkelijk met de doelgroep te communiceren bevordert dit proces.

De eerste stap is om de gemeenschappen te bezoeken die aan de eerder beschreven criteria voldoen. Van hier uit wordt een selectie gemaakt van drie gemeenschappen die over een toerisme initiatief beschikken en geïnteresseerd zijn aan deelname van het project. Vervolgens wordt een werkgroep samengesteld van vier personen van ieder initiatief. Zij zijn degene met wie de meeste projectactiviteiten worden ontwikkeld, aangepast en uitgevoerd.

Vervolgens begint het proces het versterken van de organisatiecapaciteiten en kennis van de deelnemers en de drie toerisme initiatieven waartoe zij behoren. Dit proces omvat het definiëren van routes, opstellen van ervaringen die inspelen op de emoties en belevingen van de toeristen, alsook het opzetten van een basis ondernemingsplan middels het business-model-canvas. Het gaat hier om het oriënteren en begeleiden van de drie initiatieven voor het opstellen van een ondernemingsplan via het Business Model Canvas. In de loop van het project wordt er gewerkt aan het formuleren van de 9 verschillende bouwstenen van dit model. Het uiteindelijke resultaat is dat ieder initiatief weet wat voor soort organisatie/onderneming ze willen opzetten, en een duidelijk inzicht hebben over alle bouwstenen van dit model. Dit is als voorbereiding op de volgende project fase waarin de initiatieven zich indien zij willen al dan niet formeel kunnen organiseren als vereniging, stichting, coöperatie of bedrijfje.

Parallel aan dit proces worden er in de loop van de eerste 9 maanden vier intensieve interculturele trainingssessies uitgevoerd gericht op het opdoen van praktische vaardigheden en kennis omtrent het observeren en identificeren van vogels als ook kennis over de wereld van het natuur- en avitoerisme. Tussen en na deze sessies worden de 4 deelnemers van ieder initiatief begeleid en ondersteund in hun leerproces en de individuele en groepstaken.

Daarnaast wordt er als onderdeel van dit proces een netwerk gecreëerd met andere inheemse toerisme initiatieven evenals met lokale agencies en overheidsinstellingen. Ook wordt er deelgenomen aan een nationale birdfair (beurs) in Colombia. Hiervoor worden drie deelnemers geselecteerd, één van ieder

José Yahuarcani, trotse voorzitter van de community-based toerisme organisatie PAINÜ. Leticia, Amazonas, Colombia (Foto archief PAINÜ)

Waarom vogels als insteek?

Natuurtoerisme en avitoerisme kan een middel zijn voor instandhouding op gemeenschapsbasis als het wordt uitgevoerd met de nadruk op het welzijn van lokale ecosystemen en inheemse gemeenschappen. Vogelaars vormen de grootste groep ecotoeristen en zijn gemiddeld goed opgeleid, relatief gezien rijk en toegewijd. Dit maakt ze ideale toeristen voor natuurbehoud in en rondom de gemeenschappen.

Aan de andere kant, hebben de inheemse mensen door hun culturele achtergrond en kennis van de natuur een enorme voorsprong. Over het algemeen is het voor hun heel makkelijk om vogels te lokaliseren bijvoorbeeld in de ondergroei van een dicht bos of hoog in het kronendak. Uit ervaring hebben we gezien dat door middel van het observeren van vogels het leerproces en de kennis niet alleen toeneemt qua vogels maar ook wat betreft de onderlinge ecologische relaties met de flora en andere dieren; welke vruchten of dieren ze eten, in welke bomen ze nestelen, in welke habitats ze voorkomen etc. En zo in de loop van de tijd heel veel kennis op doen over wat er groeit, bloeit, kruipt en loopt in het bos. Bovendien spelen de vogels een enorm belangrijke rol in de cultuur van alle inheemse groepen. Daarom is het het vogelen, behalve de aanwezigheid van meer dan 650 soorten in de directe omgeving, een hele goede manier om te beginnen voor het aanbieden van natuurtoerisme. En zonder twijfel kunnen de inheemse mensen tot een van de beste natuurbeschermers worden beschouwd, en dus hun gemeenschappen en omliggende ecosystemen een enorme potentie hebben voor deze low-impact economische activiteit.

initiatief. Een deelname aan een dergelijke beurs zal enorm leerzaam zijn, het geeft hun de kans om de wereld van het natuur- en avitoerisme te leren kennen. Daar kunnen zij ervaringen uitwisselen met andere mensen, touroperators en agencies en nagaan hoe zij te werk gaan. Ter afronding van dit onderdeel zullen de drie initiatieven op zijn minst 2 pilots organiseren en uitvoeren; waarbij zij al hun opgedane kennis en vaardigheden in de praktijk zullen brengen door op zijn minst twee real-life toeristen ervaringen te organiseren en uit te voeren.

Parallel aan dit proces werkt iedere deelnemer aan het versterken van hun traditionele kennis. Dit doen zij aan de hand van gesprekken met kennishouders, dit zijn over het algemeen de

grootmoeders en -vaders die (nog) over veel traditionele kennis beschikken. Deze gesprekken worden vervolgens opgeschreven in de betreffende inheemse taal, vertaald en bewerkt tot bruikbare teksten verrijkt met illustraties. Het resultaat is een boekje met 24 traditionele verhalen waarin vogels de hoofdrol spelen. Uit eerdere ervaringen is gebleken dat dit een zeer stimulerende manier is voor de deelnemers om zich te verdiepen in de traditionele kennis en bovendien resulteert in een tastbaar product dat door hen is geschreven en waar zij meer dan trots op zijn. Het betreft een niet-commerciële publicatie met een oplage van minimaal 300 exemplaren en waarvan de schrijvers (deelnemers en kennishouders) voor 100% beschikken over de auteursrechten.

Terugkomende op de fasering van het project, ongeveer halverwege de eerste fase wordt er met deelnemers besproken en gewerkt aan de tweede fase. Afhankelijk van de resultaten en het leerproces van de deelnemers en initiatieven kan een volgende stap worden genomen in het versterken van hun toerisme initiatieven, waaronder bijvoorbeeld het proces naar het formaliseren van hun initiatieven. Ook kunnen de deelnemers per initiatief worden gewisseld om zo, parallel aan het versterkingsproces, andere gidsen te vormen in bijvoorbeeld reptielen en amfibieën.

Ter afsluiting van deze eerste fase van het project wordt de laatste trainingssessie georganiseerd in Puerto Nariño, waarbij naast verschillende veldexcursies voor het observeren van vogels veel aandacht wordt geschonken aan groeps- en individuele evaluaties met betrekking tot het project, de activiteiten, de organisatie en de kennis en vaardigheden die de deelnemers hebben opgedaan. Daarnaast wordt er in groepsverband gewerkt hoe en wanneer de tweede fase kan beginnen.

Begroting en dekkingsplan

De begroting van deze eerste projectfase staat beraamd voor een bedrag van totaal 58.426 euro. Een behoorlijk bedrag maar we praten dan ook over een ambitieus maar haalbaar project gericht op drie inheemse initiatieven met meerdere specifieke doelen met veel activiteiten in de planning.

Halverwege augustus 2021 heeft Fundación Grupo Proa deelgenomen aan de oproep voor projectvoorstellen van het Norwegian Human Right Fund (NHRF). Dit voorstel is in de eerste maanden van 2022 goedgekeurd voor een bedrag van 150.000.000 Colombiaanse pesos, gelijk aan 33.261 euro.

Vanuit de projectreserve draagt Stichting Mandioca om te beginnen 4.175 euro. Zodoende ontbreekt er nog 21.000 euro om de totale begroting van 58.436 euro rond te krijgen. Hiervoor zal Stichting Mandioca actief fondsen gaan werven in Nederland onder particulieren, goede doelen instellingen alsook bij verschillende fondsen. Een van deze goede doelen instellingen betreft de Stichting Kringloop Winkel de Wisselbeker uit Nootdorp, die al voor meerdere jaren verschillende projecten hebben ondersteund. Hopelijk kunnen zij ook dit jaar weer de Stichting ondersteunen ten gunste van dit nieuwe project.

In totaal wordt 56,9 % van de begroting gedekt door Fundación Grupo Proa vanuit het Norwegian Human Right Fund. Met de projectreserve van Stichting Mandioca van 4.175 euro is reeds 64,1% van de kosten gedekt.

Project TIKa

Tabel 4. Overzicht begroting van Stichting Mandioca voor dit project

Rubriek	Subtotaal in euro	(%)
Algemene kosten - werkplek	960,00	1,6
Bankkosten	612,00	1,0
Communicatie	867,00	1,5
Vergoedingen doelgroep	2.040,00	3,5
Personeelskosten projectteam	6.474,00	11,1
Personeelskosten inheems assistent	1.950,00	3,3
Publicatie	600,00	1,0
Training consultant	1.651,00	2,8
Trainingskosten	1.023,00	1,8
Transport- en reiskosten	4.155,00	7,1
Uitrusting en apparatuur	3.193,00	5,5
Uitwisselingservaring	1.650,00	2,8
Subtotaal Stichting Mandioca	25.175,00	43,1
Partnerorganisatie F. Grupo Proa	33.261,00	56,9
TOTAAL	58.436,00	100

Versterken van de Asociación de Pescadores Artesanales de Yahuaracaca

Zoals reeds beschreven in de sectie Resultaten 2021 van dit jaarverslag, is het projectvoorstel omtrent het versterken van de vissersorganisatie TIKA ingediend door de UNAL in het jaar 2020 aan Visión Amazonia. Een nationaal fonds van het Colombiaanse Ministerie van Natuur en Milieu, gefinancierd door Noorwegen, Duitsland en Groot-Brittannië. Dit was in mei 2021 goedgekeurd voor een bedrag van 300.000.000 Colombiaanse pesos (ongeveer 75.000 euro) maar kon door administratieve belemmeringen tussen de UNAL en Visión Amazonia niet worden uitgevoerd in het jaar 2021.

Door deze onvoorziene vertraging heeft Stichting Mandioca ook enkele activiteiten niet uit kunnen voeren. Waaronder het aanschaffen van 5 cataguas (*Hura crepitans*, een boomsoort waarvan de stammen een groot drijvend vermogen hebben) voor de organisatie TIKA. Deze boomstammen zijn nodig voor het realiseren van een platform met een klein berghok in een van de centraal gelegen beschermde meren waar zeer specifieke regels gelden. Omdat men deze stammen niet in Colombia kan kopen maar wel in Perú, kunnen deze niet worden gefinancierd vanuit de fondsen van Visión Amazonia. Zodoende heeft Stichting Mandioca al in 2020 en 2021 toegekend de aanschaf van deze 5 cataguas voor haar rekening te nemen. Echter, door de vertraging van het project hebben we gewacht met het aanschaffen ervan tot mei 2022, op het moment dat het project van Visión Amazonia groen licht heeft gekregen.

Vooralsnog, zal de ondersteuning en uitvoerende activiteiten beperkt blijven tot de aanschaf van de 5 cataguas, de boomstammen die nodig zijn voor het realiseren van het vlot. Op het moment van dit schrijven zijn deze stammen reeds aangeschaft.

De rest van de activiteiten ter versterking en begeleiding van TIKA zal worden gefinancierd vanuit Visión Amazonia waarvan de gelden beheerd worden door de Nationale Universiteit van Colombia - Amazonia.

De vijf cataguas aangeschaft voor de organisatie TIKA, hiermee kunnen zij met de fondsen van Visión Amazonia het platform bouwen.

